Vem är ingenjör och vem är det inte?

Publicerad: 2013-05-15 13:56
Det arbetar kanske civilingenjörer på din arbetsplats som inte har tagit civilingenjörsexamen. Och det är helt i sin ordning. Ingenjörsbegreppet används både som en yrkesbenämning och en utbildningsexamen. Vi reder ut begreppet.

Det råder en viss förvirring kring begreppet ingenjör. Det finns de som menar att ingenjör kan bara de kalla sig som har examen från en ingenjörsutbildning. Sedan finns det andra som menar att ingenjör är en yrkesklassificering och de som har arbetsuppgifter som arbetsgivaren klassar som en ingenjörs är ingenjör. Båda har rätt och det är här förvirringen uppstår.

För att reda ut begreppet ringde jag upp *Russell Schmieder* på Statistiska centralbyrån, SCB. Nyligen offentliggjorde de en rapport om just ingenjörer som bygger på en djupanalys av ingenjörsutbildade och personer med ett ingenjörsyrke.

4 AV 10 CIVILINGENJÖRER HAR CIVILINGENJÖRSEXAMEN

I rapporten kan man läsa att till exempel bara 40 procent av yrkesgruppen civilingenjörer har en civilingenjörsexamen. Kan du förklara bakgrunden till det?

- Begreppet civilingenjör betyder olika saker för olika personer. Civilingenjörsexamen är en väldefinierad utbildningsnivå, men yrket civilingenjör är något helt annat. De som arbetar som civilingenjörer är inte bara de som har gått utbildningen utan även kvalificerade ofta äldre personer med teknisk utbildning på en lägre nivå som samlat

mycket erfarenhet under arbetslivet och är väldigt tekniskt kunniga. Arbetsgivaren har valt att klassa dem som civilingenjörer på grund av deras arbetsuppgifter.

STUDENTER TAR INTE UT EXAMEN

Frågan är hur det ser ut på arbetsplatserna, vilken bakgrund har ingenjörerna? Bland yrkesverksamma ingenjörer 2010 hade 20 procent en civilingenjörsutbildning, elva procent högskoleingenjörsutbildning, tolv procent gymnasieingenjörsutbildning (T4:or), tolv procent två eller tre års gymnasieingenjörsutbildning och 16 procent teknisk industriell gymnasieutbildning. Det blir sammanlagt 71 procent. Sedan arbetar ganska många ingenjörer (sju procent) som har tagit högskolepoäng inom teknik men inte fått examensbetyg.

- *Det finns en hel del som aldrig tar ut examen och har kvalificerade arbetsuppgifter som betraktas som ingenjörskompetens. Det är inte ovanligt att studenter på tekniska högskoleutbildningar rekryteras av arbetsgivare innan de hinner ta examen*.

TVÅ SÄTT ATT SE PÅ BEGREPPET

Det är en komplex bild som växer fram. Två klassificeringssystem krockar, men också två system som följer på varandra. Den slitna klichén att kunskap är färskvara stämmer ofta in på ingenjörer. Inom vissa yrken inom IT och data är livscykeln för viss kunskap bara 18 månader och de flesta ingenjörer måste hela tiden vidareutbilda sig för att hänga med i teknikutvecklingen. Hur ska man värdera ingenjörsexamenstitlarna ur ett arbetsmarknadsperspektiv, hur lång tid efter examen är titeln relevant?

- *Jag kan inte uttala mig om längden, men det är större brist på de som uppfattas som erfarna än på nyutbildade civilingenjörer. Generellt tar det tre-fyra år innan en nyutbildad blir produktiv för arbetsgivaren. Därför anställer de hellre den erfarne ingenjören än den nyutbildade civilingenjören.*

UTBILDA SIG FÖR ETT JOBB ELLER ETT INTRESSE

Det finns alltså inte ett direkt samband mellan ingenjörsutbildningarna och ingenjörsyrken, till skillnad från läkarutbildningen. Läkarutbildningen ger läkarexamen och du får inte jobb som läkare utan examen. Å andra sidan är sambandet starkare för ingenjörer än för andra yrkesgrupper som till exempel journalister, författare och informatörer där många olika utbildningar kan fungera.

Man kan ändå se att högskoleingenjörsutbildningarna är mer yrkesinriktade än civilingenjörsutbildningarna som är mer teoretiska och bredare. Teknologer är mer intresserade av ämnena än av ett särskilt jobb. Högskoleingenjörsstudenter går utbildningarna i högre utsträckning för att de ska leda till jobb.

FÅ VET VAD EN INGENJÖR GÖR

Det skulle kunna vara själva titeln ingenjör som inte är i takt med tiden, lite omodern eller kanske för generell, för det är svårt att få ett glasklart svar på vad en ingenjör är om man frågar folk på gatan. De flesta svarar svävande, väldigt många vet inte vad ingenjörer jobbar med. Det är inte konstigt. Paletten på yrken är bred och sambandet utbildning-yrke inte är så starkt som ordet antyder. Vad kan man göra för att skingra dimmorna?

- Det kan finnas en viss titelinflation, samtidigt kommer det ut många högutbildade på arbetsmarknaden nu. En arbetsgivare som kan välja mellan en civilingenjör och en högskoleingenjör kanske väljer civilingenjören. Det finns en trend att kompetenskraven höjs. Å andra sidan kan civilingenjören kräva högre lön och större utvecklingsmöjligheter än högskoleingenjören.

Analysen visar också att när äldre yrkesverksamma civilingenjörer går i pension ersätts de oftare med personer med civilingenjörsutbildning än med gymnasieingenjörsutbildning.

FLER INGENJÖRER TILL SVENSK ARBETSMARKNAD

Slutsatsen i rapporten är som vi skrivit i en tidigare artikel Utbilda 9 000 fler ingenjörer per år att Sverige har brist på ingenjörer och att det ser ut som om den bristen om 17 år, 2030, kan uppgå till 30 000 ingenjörer, främst då högskole- och gymnasieingenjörer. Det skulle i så fall vara en klar missmatch, men med en större utbildningssatsning och fortsatt generös tolkning av vem som är ingenjör kanske bristen vänds till något bra för Sverige. Och då får vi leva med en viss begreppsförvirring. Det är det värt.

Av: Helena Thorén, helena.thoren@axlainformation.se

Ansvarig utgivare: Terje Andersson, terje.andersson@ingenjorsamfundet.se